

Leo Trotskij

Frågor och svar skrivna av mig för propagandaändamål*

1. Är det korrekt, att oppositionen önskar omskapa partiet till summan av ett antal fraktioner, grupperingar och liknande?

Svar: Det är rent svammel och förtal. Oppositionen vill stärka den proletära diktaturen, som nu hotas av försvagning pga allvarliga glidningar mot en småborgerlig spontanism. Proletariatets diktatur kan förverkligas bara genom ett enhetligt och kampdugligt kommunistiskt parti. Ett parti splittrat i fraktioner kan inte fungera som ett verktyg för diktaturen. Alla påståenden om att oppositionen är för fraktioner och grupperingar är en lögn som sprids i fraktionella syften.

2. Är det korrekt, att fraktionsverksamheten inom partiet växer i styrka och nu börjar utgöra ett allvarligt hot mot partiets existens?

Svar: Det är korrekt. Fallet med kamrat Lasjevitj o.a. är bara ett av uttrycken för denna växande fara. Skillnaden mellan oppositionen och den styrande fraktionen ligger inte alls däri, att oppositionen skulle acceptera fraktionsverksamhet eller anse sådan verksamhet vara normal för partiet. Men oppositionen kan samtidigt inte hålla med om, att fraktioner blir till och utvecklas som resultat av enskilda människors onda vilja. Oppositionen anser, att det är den byråkratiska inre partiordningen som driver fram fraktionsverksamhet.

3. Går det att göra slut på byråkratismen i ett slag?

Svar: Naturligtvis inte. Oppositionen kräver verkligen inga mirakel på det området. Men problemet är att byråkratismen inte minskar utan tvärtom ökar i en monstruös omfattning. Varje seriöst försök från partiet att bjuda byråkratismen motstånd bemöts med trakasserier uppifrån och det driver fram fraktionsverksamhet och avsöndring. Ju mer byråkratismen bekämpar fraktionsbildning, desto fler fraktioner ger den upphov till, desto fler fraktioner frambringa den.

Ideologisk närsynthet hör alltid ihop med byråkratism. Ledarna för den styrande fraktionen isolerar sig allt mer och mer och blir till sist oförmögna att ta ett helhetsgrepp, att förutse morgondagen och att ge partiet övergripande direktiv. Hela politiken blir trångsynt eller opportunistisk. Vem som än försöker generalisera svårigheterna, förstå deras inre sammanhang och se framåt, bemöts av det konservativa och byråkratiska tänkandet med slag på stora trumman och med anklagelser om fraktionsverksamhet. Ju fler svårigheter av ekonomisk och politisk art regimen samlar på sig, desto intolerantare blir den.

4. Vad är då huvudorsaken till byråkratism och trångsyndhet?

Svar: Huvudorsaken är att partiledningen börjat slira på den proletära klasslinjen. Partiets huvudmassa utgörs av arbetare. Partiets traditioner är revolutionära och proletära. Men när ledningen börjar slira på klasslinjen uppstår behovet att truga på partiet den nya politiken med apparatens hjälp och på byråkratisk väg.

5. Betyder det att partiet oundvikligen och nödvändigtvis kommer att splittras eller att det blir två partibildningar?

Svar: Inte under några omständigheter. Försöken att tillskriva oppositionen sådana planer är det mest samvetslösa, det värsta giftvapnet i denna kamp. Mot avstegen från klasslinjen måste vi slåss med de medel som finns inom partiet. Dessa avsteg kan och måste stoppas inom ramarna för ett enhetligt parti.

* Artikeln är ett genmäle på K. Radeks arbete *Om oppositionen*. Reds anm.

6. På vilket sätt kommer avstegen från den proletära klasslinjen till uttryck?

Svar: a) i oförståelse för de faror som döljer sig i förhållandet att industrin sackar efter folkhushållningens allmänna utveckling;

b) i en byråkratisk attityd till lönefrågor, ekonomins ledning, arbetslöshet, bostadsbyggande m.m.;

c) i en underskattning av den differentiering som äger rum på landsbygden och i 1 ett överslätande av kulakernas växande roll;

d) i en strävan från Folkkommisariatet för jordbruksfrågor, jordbrukskooperationen och andra organisationer att satsa på produktivt starka mellanbönder, dvs i praktiken att de önskar en satsning på kulakerna;

e) i en oförståelse eller underskattning av de faror som är förknippade med att småbourgeoisens politiska aktivitet i stad och på land växer snabbare än arbetarnas, daglönarnas och fattigböndernas aktivitet;

f) i att urvalsinstruktioner och urvalspraktik allt oftare sammanställs sålunda att direktiven ska skydda småbourgeoisens intressen;

g) i en skönmålning av sovjetstaten sådan den fungerar idag och ett förnekande av att staten behöver närma sig arbetarna;

h) i en skönmålning av NEP, i en överslätning och moderering av dess motsägelser och i en vilja att förringa de kapitalistiska tendensernas växande roll;

i) i en centristisk avvikelse i frågor som gäller den internationella arbetarrörelsen (Engelskryska kommittén, Kuomintang osv).

j) i en grovt felaktig och farlig förhoppning om att det i ett gemensamt block med opportunistiska och förrädiska ledare går att främja Sovjetunionens militära säkerhetsintressen;

k) i en strävan att avskilja sig från Röda Fackföreningsinternationalen och gå in i Amsterdaminternationalen (med nödvändiga förändringar i fackens stadgar);

l) i en systematisk kamp mot dem som varnar för högeravvikelser istället för kamp mot dem som gör sig skyldiga till dessa högeravvikelser;

m) i att inte bara verkliga vänsteravvikare räknas in i ultravänstern, utan också alla de som slåss för att den proletära linjen i partiet ska segra.

6. Är det korrekt, att oppositionens politik hotar förstöra *smytjkan* mellan proletariatet och bönderna?

Svar: Den anklagelsen är helt igenom lögnaktig. *Smytjkan* hotas f.n. av två ting: industrins eftersläpning, å ena sidan, samt kulakernas växande roll, å den andra. Bristen på industrivaror driver in en kil mellan landsbygden och städerna. Kulakerna har satt igång med att ekonomiskt och politiskt ta makten över mellanbönder och fattigbönder och resa dem i uppror mot proletariatet. Den processen har bara börjat. Men hotet mot *smytjkan* kommer från det hållet. Denna underskattning av den industriella eftersläpningen och kulakernas växande betydelse, bryter mot en riktig – leninsk – ledning av förbundet mellan de två klasserna, det förbund som utgör grundvalen för diktaturen under våra förhållanden.

7. Är det korrekt, att oppositionell menar, att den statliga industrin bör lämnas ut som koncessioner till utlänningar?

Svar: Det påståendet är ett motbjudande förtal. Att sådana diskussionsmetoder alls kommer

till användning, beror bara på att byråkratin hålla på att kväva partiet.

Pravda påstår, att kamrat Medvedjev i ett brev från januari 1924 skulle ha sagt, att en stor del av den statliga industrin borde lämnas ut som koncessioner. Men kamrat Medvedjevs brev, som alltså skrevs för två och ett halvt år sedan, har inte publicerats någonstans. Ingen känner till brevet och ingen kan heller bedöma om *Pravda* riktigt citerar brevet eller ej. Men vad finns alls för samband mellan 1923 års opposition, Leningradoppositionen (1925) och detta för alla okända brev?

Oppositionen anser att utvecklingstempot i den statliga industrin är avgörande för socialismens framtid. Därför kräver oppositionen en ändring av skattesystemet, prispolitiken och en revidering av budgeten för att grynna industrins utveckling. Koncessioner kan och ska endast ha en strängt avgränsad och underordnad plats i vår ekonomi. Varje försök att flytta koncessionsramarna utanför vissa bestämda gränser, att ge utländskt kapital en ledande eller ens betydande roll i vår ekonomi, måste betraktas som ett direkt förräderi mot socialismens sak.

8. Är det korrekt, att oppositionen går hand i hand med amsterdamrenegaterna?

Svar: Detta påstående är lika meningslöst som det förra och stödjer sig på samma okända brev från kamrat Medvedjev. Om kamrat Medvedev, eller vem av våra partimedlemmar det än vara må, hade uttalat sig mot Röda fackföreningsinternationalen och till förmån för Amsterdaminternationalen, skulle oppositionen resolut och skoningslöst fördöma en sådan opportunistisk avvikelse. Precis på samma sätt som vi redan fördömt vissa av Fackliga centralrådets kadrer för att de bakom ryggen på partiet genomdrivit helt likalydande ändringar i nästan alla sina fackförbunds stadgar, där man raderat ut orden "Röda fackföreningsinternationalen" och ersatt dem med "Internationell facklig sammanslutning", vilket bara kan betyda, att de är i full färd med att lyfta bort sådant som kan hindra ett inträde i Amsterdaminternationalen. *Pravdas* försök att skylla egna misslyckanden på andra är bara möjliga när friheten att kritisera och arbeta öppet i partiet är undertryckt på ett så grovt sätt som fallet är hos oss.

9. Är det korrekt, att oppositionen förnekar möjligheten att bygga socialismen i vårt land?

Svar: Den anklagelsen är falsk och beror på att frågan ställs fel. För att bygga socialismen med enbart egna krafter skulle vårt efterblivna land behöva tiotals år. Antar vi att kapitalismen består och utvecklas i alla andra länder under så lång tid, samtidigt som vi bygger socialismen, skulle det betyda att vi förnekar sambanden inom världsekonomin och den internationella politiken, dvs vi hemfaller åt den grövsta nationella inskränkthet. Bygget av socialismen i vårt land är en beståndsdel av proletariats världsurevolution. Framstegen i bygget av socialismen i vårt land är oskiljaktiga från framstegen för den revolutionära rörelsen i hela världen. Oppositionen är djupt övertygad om, att socialismen kommer att segra i vårt land, men inte därför att vårt land kan lossgöras från världsekonomin och världsurevolutionen, utan därför att den proletära världsurevolutionens seger är säkerställd.

Avstegen från den proletära klasslinjen leder oundvikligen till nationell inskränkthet, underskattning av vårt lands beroende av världsekonomin och till att NEP skönmålas å det grövsta.

10. Är det korrekt, att oppositionen utgör en fraktion?

Svar: Det föreligger utan tvivel en fara för, att oppositionen kommer att förvandlas till en fraktion. Den faran är en konsekvens av och förstärks dessutom av den politik och de organisatoriska åtgärder som vidtas av den slutna styrande fraktionen, vilken i allt mindre och mindre grad tolererar kritik, kollektiva diskussioner, valbarhet och ett kollektivt ledarskap.

11. Kan en "majoritet" verkligen utgöra en fraktion?

Svar: Jo, det kan den. Den nuvarande majoriteten är en fraktion. En majoritet är inte någon permanent organisation med den eller den sammansättningen. I ett parti som lever på basis av en inre demokrati, kommer nya frågor ständigt att ge upphov till nya grupperingar och omgrupperingar. Majoritetsfraktionen ser det som sin uppgift att göra den aktuella majoriteten till en permanent majoritet – alldeles oavsett dess politiska linje och alldeles oavsett om uppgifterna förändras eller det finns en verklig partimajoritet som ändrat uppfattning.

Den aktuella majoritetsfraktionen är fullkomligt oförenlig med den inre partidemokratis regelverk. Majoritetsfraktionen är sammansvetsad genom en hemlig disciplin och redan detta faktum förvränger och förvanskar partiets verkliga vilja. Majoritetsfraktionen utnyttjar partiapparaten för att förhindra att partiet på demokratisk väg avgör var vi har den verkliga majoriteten respektive minoriteten. Den allra värsta sorten av fraktionsverksamhet är den som bedrivs av en styrande majoritet, som ju direkt bär ett helhetsansvar för partiet.

Faran för att minoriteten börjar fraktionera är resultatet av att majoriteten *de facto* redan ägnar sig åt fraktionsverksamhet.

12. Är det korrekt, att oppositionen hotar partiets enhet och sammanhållning?

Svar: Partiets enhet och sammanhållning hotas av det faktum, att en sluten majoritet har börjat fraktionera, börjat vrida partiets politik bort från den proletära klasslinjen och tvingat alla som kämpar för den proletära klasslinjen och för en sanering av partilivet att gå i opposition.

Med frasen om partiets enhet och sammanhållning menar ledarna för den styrande fraktionen: ”Våga inte kritisera vår politik, våga inte ställa nya uppgifter och nya frågor utan vårt godkännande, våga inte på allvar ställa frågan om kamp mot byråkratismen, om industrialiseringen, om arbetslönerna, om fattigdomen på landsbygden” osv, osv. Sett med de styrande fraktionsledarnas ögon hotas partiets enhet och sammanhållning av varje ord och varje handling som är riktade mot den styrande gruppens misstag. Men det betyder bara att den styrande gruppen vägrar acceptera reglerna för den inre partidemokratin.

13. Är det korrekt, att oppositionen frångått Lenins åsikter med avseende på hur partiet ska ledas?

Svar: Nej, det är inte sant. Det korrekta är precis den raka motsatsen: Den nu styrande gruppen riktar in alla sina krafter på, att slå sönder den tidigare ledande kärnan, som var resultatet av ett omfattande samarbete med Lenin. Under Lenins sjukdom och senare efter hans död, har partiet upprepade gånger klargjort successionens och kontinuitetens stora betydelse för partiledningen. Huvudparollen var tidigare: Länge leve Lenins gamla garde! Vi klargjorde för partiet, att en partiledning samlar på sig erfarenheter under många år och att ledningen för vårt parti på det mest djupgående sätt är sammanlänkad med erfarenheterna från de två revolutioner partiets genomgick under Lenins ledarskap.

Nu har Stalins grupp gjort en tvärvändning i denna fråga och förklarat, att det gamla gardet ska ersättas av nya krafter som kallas ”praktiker” och som sägs ha kommit i rampluset tack vare solida erfarenheter av kreativt arbete. Redan detta sätt att handskas med frågan är ett avsteg från vårt partis revolutionära traditioner, ett steg i riktning mot trångsynthet och opportunist. Detta avsteg döljs av fullkomligt reaktionära utfall mot invandrare och lovsånger till folk med rötterna i Ryssland. Teorin om socialism i ett land illustreras väldigt bra av denna nationellt inskränkta och kortsynta inställning till frågan om partiledningen.

14. Är det korrekt, att man genom att ”krossa” oppositionen skulle kunna säkerställa partiets sammanhållning och enigheten inom partiledningen?

Svar: Nej, det är ett misstag av grövsta sort. Ett byråkratiskt undertryckande av partiet för oundvikligen med sig fler och fler splittringar. Den styrande fraktionen är ingalunda enig. I

den finns en högeravvikelse inriktad på kulakerna, småbourgeoisien och källborgarna överhuvudtaget. Där finns också en *tradeunionistisk* avvikelse, som ofta går i block med tidigare nämnda, men lika ofta hamnar på kollisionskurs med densamma. I fraktionen finns också apparatens män, vilka saknar politisk linje och bara hoppas kunna dölja sin högeravvikelse för att slippa kritik från oppositionen. Där finns slutligen också mångtaliga element, som helt och hållet förblivit proletära revolutionärer, men som ännu inte insett vilka allvarliga glidningar som ägt rum i partiets politik och partiets interna liv.

Nu försöker majoritetsfraktionens ledning med hjälp av apparaten svetsa samman fraktionen i kamp mot oppositionen. Om vi för ett ögonblick föreställer oss att oppositionen har "krossats", så kommer majoritetsfraktionen under sin glidning åt höger, att omedelbart klyvas i nya fraktionerande grupperingar med alla de följder som kan komma ut av detta. I fraktionstoppen finns redan nu ett antal skarpa meningsmotsättningar som enbart hålls tillbaka med hjälp av fraktionsdisciplinen. Enda sättet att undvika att dessa motsättningar förvandlas till en ny fraktionsstrid, är inte att krossa den nuvarande oppositionen, utan tvärtom att uppmärksamt lyssna till dess kritik, verkligen försöka räta ut partilinjens och att återupprätta den inre partidemokratien och det kollektiva ledarskapet.

15. Är det korrekt, att oppositionens block liknar 1913 års s.k. augustiblock?

Svar: Den jämförelsen är inte bara felaktig, den är rent kriminell. Augustiblocket fanns utanför partiet och uppträdde som en direkt konkurrent till partiet. Augustiblocket bestod huvudsakligen av mensjeviker. Splittringen mellan bolsjeviker och mensjeviker blev vid denna tid allt djupare.

Dagens opposition är en oskiljaktig del av bolsjevikpartiet. Hur allvarliga meningsmotsättningarna än är, kommer de att lösas partivägen. Endast brottsliga fraktionister, partifiender och oktoberrevolutionens dödgrävare kan tänka på splittring eller förbereda en sådan i kulisserna. De som jämför oppositionsblocken 1923 och 1925 med augustiblocket 1913 satsar tydligen på en splittring och på att vänja partiet vid den tanken. Det måste förklaras ett skoningslöst krig mot alla splittringstendenser, som döljer sig bakom fraser om partiets enhet.

Men jämförelsen med augustiblocket är oduglig även ur allmänpolitisk synvinkel. Vid tiden för augustiblocket höll bolsjevismen på att riva alla sina förbindelser med mensjevismen och gick till kamp mot den mensjevikiska linjen som gick ut på att den s.k. tredjejuniregimen skulle stabiliseras för lång tid framåt, samt förde fram sina rakryggade paroller. Vem är det nu som satsar på en långvarig stabilisering av kapitalismen? Jo, stalinfraktionen. Vem är det som slåss för att händelseutvecklingen ska ta en revolutionär vändning? Jo, oppositionen. Vem är det nu som riktar in sig på kompromisser med den revolutionära rörelsens allra ondskefullaste likvidatorer? Jo, de som vill att vi till varje pris ska behålla Engelsk-tyska kommittén. Vem är det nu som mobiliserar opinionen i partiet och Kommunistiska internationalen mot kompromissmakarnas linje. Jo, oppositionen.

Billiga historiska jämförelser är ingenting värda. Man får allt studera oppositionens verkliga ståndpunkter som lags fram i många dokument och deklamationer.

16. Varför betecknas oppositionen som ett block?

Svar: Jo, därför att oppositionen ursprungligen bildades av två huvudgrupper: Oppositionen från 1923 och oppositionen från 1925. I politiken betyder ett block detsamma som en allians, ibland också bara en tillfällig allians. Kan man då betrakta oppositionen som en tillfällig allians mellan två grupper? För att kunna besvara den frågan måste man ha klara insikter om varför oppositionen förenades. Om de två oppositionsgrupperna gått samman på basis av enskilda praktiska dagsfrågor, hade man kanske kunnat säga att blocket bara är en tillfällig allians.

Men om oppositionell sammanslutning sig på basis av gemensamma åsikter i *grundläggande frågor* som gäller den sovjetiska och internationella utvecklingen, så handlar det inte längre om bara ett block, utan om en mera varaktig och fastare ideologisk sammanslutning inom partiet. Efter 14:e partikongressen har representanter för de båda oppositionsgrupperna uttalat sig på ett likartat sätt i en rad aktuella frågor och alltså kommit varandra närmare. Vid CKs plenum i april lade de fram likartade resolutionsförslag i de ekonomiska frågorna. Under denna period betecknades dock inte närmandet mellan de två oppositionsgrupperna som ett block. Men sedan dess har närmandet gått betydligt mycket längre.

I alla huvudfrågor, såväl inhemska som internationella, har de båda grupperna lämnat helt identiska svar, vilka inte är resultat av kompromisser, ömsesidiga eftergifter och liknande – utan av samsyn och gemensamma kriterier utifrån de senaste årens erfarenheter. Följaktligen handlar det inte längre om ett block utan om en enhetlig opposition, som är tätt sammanlänkad ideologiskt och som blir allt mer sammansvetsad i kampen för partiets och internationalens proletära linje.

17. Är det korrekt, att oppositionen vill höja priserna på industrivaror för att på det sättet kunna utveckla industrin och att den utvecklingen sålunda ska ske på bekostnad av att arbetare och bönder får sänkt levnadsstandard?

Svar: Nej, det är inte korrekt. En av de allra värsta sakerna i vårt ekonomiska liv är den bristande jämvikten mellan partihandels- och detaljhandelspriser. Privata köpmän och spekulanter roffar åt sig hundratals miljoner rubel pga den skillnaden. Staten säljer varorna till låga leveranspriser, medan bönderna och arbetarna får betala höga detaljhandelspriser när de köper varorna. Partihandelspriserna har de senaste ett och ett halvt åren legat stilla, medan detaljhandelspriserna kraftigt rusat i höjden. I många fall går det att höja leveranspriserna utan att höja detaljhandelspriserna, som ju beror på tillgång och efterfrågan.

Vår uppgift är att se till, att staten får så stor bit som möjligt av skillnaden mellan partihandels- och detaljhandelspriserna för att kunna investera dessa medel i en utveckling av industrin – dock får priserna i detaljhandeln inte på några villkor stiga. Arbetarna och bönderna har ingen som helst nytta av låga partihandelspriser om detaljhandelspriserna är höga. En höjning av leveranspriserna ska slå mot privatkapitalet och inte mot konsumenten. Här måste vi finna en lösning.

Men om stigande leveranspriser ändå leder till en höjning i detaljhandelsledet? Vi måste i så fall gå fram försiktigt och noga studera marknadens reaktioner. Om detaljhandelspriserna börjar stiga som en följd av stigande partihandel spri ser måste vi slå till bromsarna. Vi måste gå framåt, men noga sondera terrängen. Ju större del av handelns vinster som tillfaller staten, desto mer kan staten satsa på industrins utveckling och desto bättre kan vi täcka efterfrågan. Men detta är också det enda sättet att sänka detaljhandelspriserna. Och en sådan sänkning är såväl bönder som arbetare livligt intresserade av.

18. Är det korrekt, att oppositionen anser att vår stat inte är någon arbetarstat?

Svar: Nej, det är inte korrekt. Sovjetstaten är en arbetarstat. Regeringen kallar sig arbetarnas och böndernas regering eftersom det är den som förverkligar proletariats diktatur på basis av förbundet med bönderna. Den styrande klassen är proletariatet och det är den som bestämmer statens karaktär. Men den som bara säger, att vår stat är en arbetarstat – den talar bara om halva sanningen. Vi har en arbetarstat i ett land som består av en överväldigande majoritet småborgerlig befolkning, i en kapitalistisk omgivning och har dessutom en statsapparat, som med Lenins ord övertagit många av den tsaristiska statsapparats sämsta sidor.

Vår stat är en arbetarstat, men a) med grova byråkratiska lyten, b) utsatt för småborgerlig påverkan och c) som befinner sig under kapitalistiskt tryck utifrån. Den som glömmer eller

förtränger denna sida av saken, den skönmålar verkligheten, dvs agerar som en ämbetsman och inte som en revolutionär.

Lenin lärde oss, att fackföreningarna måste försvara arbetarna mot sin egen stat (dvs mot dess byråkratiska förvrängningar, det småborgerliga trycket och den kapitalistiska utpressningen) och samtidigt försvara sin arbetarstat till sista blodsdroppen mot klassfienderna. Ett förnekande av statens klasskaraktär, dvs att förneka proletariats diktatur, vore detsamma som att snubbla in i mensjevism; att förneka eller förtränga denna stats byråkratiska lyten och bourgeoisiens påverkan, betyder att man uppträder som byråkratismens försvarsadvokat och öppnar vägen för en borgerlig degenerering av staten.

19. Behöver arbetarna närmar sig staten och staten arbetarna – och är det möjligt?

Svar: Det behövs, det är möjligt och det är ett måste. Att förneka detta vore detsamma som att begränsa sig till den första sidan av frågan och att förkasta den andra, som är minst lika viktig. Många ämbetsmän, inklusive de tjänstemän som arbetar i partiet, intar denna ståndpunkt som gör att de förvandlas till apologeter och brännvinsadvokater. Varje kritik som riktas mot byråkratiska förvrängningar, småborgerligt och kapitalistiskt inflytande, jämsätter de med ett förnekande av arbetarstaten. Ur erkännandet att vår stat är en arbetarstat drar de slutsatsen, att arbetarna inte ska och inte behöver kräva att denna stat kommer dem närmare. Kamrat Molotov gav särskilt klart och konsekvent uttryck för denna byråkratiska inställning när han tog till orda på partiets 14:e guvernementskonferens:

”Vår stat – sade han – är en arbetarstat... Men här pläderas för en formulering enligt vilken det bästa vore om arbetarna kom ännu närmare vår stat... Hur ska vi tolka detta? Vi bör alltså ställa oss uppgiften att närma arbetarna till vår stat – men vems är då denna stat egentligen? Är det inte arbetarnas stat? Är det inte proletariats stat?... Hur skulle det vara möjligt att närma arbetarna till staten, alltså närma arbetarna till en arbetarklass, som redan har makten i den styrande staten?” (*Pravda* 13 december 1925). Det är fullkomligt klart och uppenbart, att en sådan inställning direkt förnekar Lenins uppfattning om vår stats karaktär – inte en arbetarstat ”i allmänhet” (sådana finns inte) – utan en given och konkret stat under givna och konkreta historiska förhållanden.

20. Är det korrekt, att oppositionen förbehållslöst vill pumpa in bondebefolkningens sparade medel i industrin?

Svar: Att ställa frågan på det sättet är bara ett försök att skapa förvirring och att skrämma bönderna. Det är sådant som brukar kallas demagogi. Om det är så, att en överväldigande majoritet av befolkningen i vårt land är bönder och om det är så att vårt land vill utveckla industrin – då är det väl nästan ofrånkomligt, att det i första hand är böndernas resurser som måste sättas in i industrin. Frågan är ju istället hur mycket detta land kan satsa på industrin vid varje givet tillfälle för att på det sättet kunna åstadkomma den mest fördelaktiga och för hela landet rationella fördelningen av ackumulerade medel och resurser överhuvudtaget.

Bristen på industrivaror och obalansen mellan detaljhandels- och partihandelspriserna vittnar om, att det finns en penningstark efterfrågan på varor som är vida mycket större än utbudet. Inga siffror, argument och minst av allt något svammel om superindustrialisering kan radera ut detta grundläggande faktum, som vittnar om att landets sparade medel fördelas opropor-tionerligt mellan industrin och de ickeindustriella befolkningsskikten, vilket också ger upphov till varubristen, bara göder privatkapitalet och försvagar de socialistiska inslagen i vår ekonomi.

Kan det alls hävdas, att bönderna i helhet vinner på att det finns sparmedel – in natura eller i kontanter räknat – för vilka bönderna i utbyte inte kan erhålla de industriprodukter de behöver? Nej, bönderna har ingenting att vinna på detta förhållande. När det nu finns en

nationaliserad industri och det finns ett utrikeshandelsmonopol ser sig bönderna själva som andelsägare i den statliga ekonomin i dess helhet och är därför direkt intresserade av, att det också finns en bra och rationell fördelning av hela folkhushållningens och därför även av böndernas egna ackumulerade medel. För bonden är det inte avgörande hur mycket pengar han har lagt undan, utan vad han kan köpa för dessa pengar. Varubristen och den omåttliga prisobalansen vittnar om, att bönderna kunde *ha allt att vinna på*, att en större del av deras sparmedel än f.n. satsas i den statliga industrin, som med råge skulle kunna återbörda besparingarna i form av billigare varor.

21. Är det alls korrekt att prata om, att oppositionen tänker pumpa pengar ur ”böndernas ficka”?

Svar: Nej, det är inte korrekt. Bönderna har ingalunda någon gemensam ficka. Bönderna består redan idag av olika skikt med olika ekonomisk styrka. Enligt ungefärliga beräkningar uppgår böndernas samlade sparande till ca 400 miljoner rubel i kontanta medel. Men det betyder ingalunda att besparingarna uppgår till fyra rubel per person, dvs i snitt 20 rubel per hushåll. Böndernas besparingar är inte alls jämnt fördelade. Fattigbönderna har inte kunnat samla på sig någonting alls – tvärtom häftar de i skuld. Mellanbönderna har lyckats spara en del, framförallt gäller det inom de högre, de burgna skikten. Huvuddelen av de sparade medlen finns emellertid bland kulakernas toppskikt. Det är samma sak med spannmålsreserverna – det är de redan välbärgade som har och kan samla på sig brödsäd. Det handlar alltså om, att det inte går att pumpa några pengar ur ”böndernas ficka” i allmänhet (någon sådan ficka finns inte), utan det är kulaker och halvkulaker som får släppa till av sina sparmedel. En sådan överföring kommer att ge mera lättillgängliga industrivaror såväl åt mellanbönderna som åt fattigbönderna. Dvs, den är till fördel för det stora folkflertalet på landsbygden.

22. Är det korrekt, att oppositionen utgör ett principiöst block?

Svar: Nej, det är inte korrekt. Pratat om ett ”principiöst block” är ingenting annat än råskäll och råskäll kommer man knappast långt med i politiken – politiska frågor måste behandlas utifrån frågornas egenvärde.

Det är korrekt att den nuvarande oppositionen består av två olika grupper: Oppositionen från 1923 och oppositionen från 1925, som i det förgångna bekämpade varandra mycket hårt. Huvudorsaken till den kampen var det faktum, att de två grupperna var för sig noterade de allt tydligare glidningarna i partipolitiken och klasslinjen, var för sig och *på sitt sätt* försökte bekämpa dessa glidningar. Den byråkratiska regimen, som blev allt starkare under Vladimir Iljitjs sjukdom och särskilt efter hans död, gav aldrig de oppositionella någon möjlighet att hävda partilinjens på ett normalt demokratiskt sätt.

Oppositionen från 1923 och oppositionen från 1925 betraktade de opportunistiska avvikelserna på olika sätt och bekämpade därför varandra innan de, utifrån sina erfarenheter kunde börja utarbeta en gemensam principiell hållning. Deras gemensamma strävan att inte blunda för de opportunistiska glidningarna, utan att istället bekämpa dem i den proletära partilinjens namn – gjorde att dessa två grupperingar kom nämnare varandra. Den numera styrande fraktionen driver tvärtom en politik som för den bort från klasslinjen, försöker dölja dessa glidningar, tiger still om den avvikelse som lett till att kulakerna kunnat stärka sina positioner, skönmålar verkligheten osv. Det var den politiken, vilken är så typisk för småborgerliga tendenser, som skapade ett starkt motstånd inom båda dessa oppositioner, vars utgångspunkter var olika men vars huvuduppgifter var desamma.

För att kunna bedöma om oppositionsblocket är principiellt eller principiöst måste man noga studera dess teser, förslag och deklamationer. Oppositionen har där värderat vår ekonomiska

utveckling, industrins roll och plats i denna utveckling, differentieringen på landsbygden och har på denna grund fört fram en rad förslag gällande de ekonomiska frågorna. Inte på något område av ekonomin har den styrande fraktionen tagit något som helst initiativ, eller visat någon som helst kreativitet. Den håller antingen på konservativt manér fast vid sina misstag, samlar på dem och ökar deras antal, eller så lägger de – tid efter annan men alltid för sent – beslag på det ena eller andra förslaget från oppositionen.

På politikens område har oppositionsblocket analyserat den småborgerliga offensiven mot sovjeterna, mot Kooperationen och andra samhällsorganisationer. På partipolitikens och den statliga politikens område har oppositionsblocket analyserat den allt starkare byråkratismen och dess orsaker, som har sina rötter i den styrande gruppens förvanskning av den politiska linjen. På den internationella arbetarrörelsens område har oppositionsblocket avslöjat en tendens som vill mildra de meningsskiljaktigheter som finns mellan oss och Amsterdam internationalen/Andra internationalen. Med Engelsk-ryska kommittén som exempel har oppositionsblocket steg för steg avslöjat och fortsätter att avslöja den principiöshet som vägleder den styrande majoriteten, varvid händelseutvecklingen i England varje gång obestridligen bekräftar att oppositionen har rätt.

Det är meningslöst att tro och hoppas på, att de ständiga påminnelserna om den tidigare kampen mellan de två oppositionsgrupperna skulle kura utsläcka eller försvaga det faktum, att båda grupperna tack vare sina gemensamma erfarenheter, sin ideologiska kritik och självkritik lyckats utforma en principiell hållning, som för varje dag finner sin bekräftelse i obestridliga fakta.

23. Vem är det då som står för den verkliga principiösheten?

Svar: Den styrande fraktionen. Den styrande fraktionen har ingen som helst principiell linje. Den styrande fraktionen utgör i själva verket ett heterogent block, som inte hålls samman av ideologiska skäl, utan av organisationens och apparatens egenintressen. Inom den styrande fraktionen finns, för det första, en avart som har att göra med stödet åt kulakerna, för det andra en klart *tradeunionistisk* avart, för det tredje en gruppering bestående av helt oideologiska byråkratiska element, som bestämmer sig för en viss hållning i varje givet ögonblick och beroende av hur fraktionsstriden går. De byråkratiska ledarnas huvudsakliga roll består däri, att de bakom kulisserna försöker övertyga sina ”kulak”- eller ”tradeunionist”-bröder att inte springa för långt åt höger, så att det kan ge oppositionen vatten på sin kvarn. I verkligheten är det ju så, att apparatens ”hövdingar” försöker dölja sin flirt med kapitalisterna och arbetarpamparna, genom att koncentrera eldgivningen åt vänster, dvs mot den proletära partilinjen.

I stället för att besvara kritiken från oppositionen eller dess mycket exakt formulerade förslag, försöker den styrande fraktionen smyga på oppositionen ståndpunkter den aldrig delat, åsikter den aldrig haft eller kunnat ha något gemensamt med (ex.vis kamrat Medvedevs, eller kamrat Osovskijs gamla brev som speciellt för detta ändamål plockats fram ur arkivet). Den styrande fraktionen vägrar diskutera oppositionens dokument utifrån principiella ställningstaganden och vill istället pådyvla oppositionen förfälskade dokument och citat.

Pravda och hela den övriga pressen – som knycklats samman mellan fraktionisternas hårda nypor – förtiger de uttalanden och handlingar som görs av ansvariga representanter för den styrande gruppen, uttalanden och handlingar som är ojämeförlikt mycket värre, felaktigare och farligare än det ena eller andra uttalandet som gjorts av kamraterna Medvedjev och Osovskij. Det är den metoden för ”ideologisk kamp” som är det mest utmärkande och ideologiskt absolut farligaste i den principiösa styrande fraktionens hela verksamhet.

24. Är det korrekt att den internationella mensjevismen lovordar oppositionen?

Svar: I enskilda fall förekommer lovord, men den internationella mensjevismen intar med all rätt en fientlig hållning till oppositionens plattform. När och för vad får då oppositionen beröm av mensjevikerna? Jo, i enskilda fall för själva kritiken av vår regims felkalkyler. När oppositionen pekar på den växande byråkratin, förtrycket inom partiet, det otillräckliga intresset för arbetarnas behov – är mensjevikerna skadeglatt beredda att omfamna kritiken. Men det är ingenting nytt i det. Mensjevikisk och borgerlig press brukade mer än gärna citera Lenin, då han på sin tid tog upp misstag och felkalkyler. Mensjevikerna höll på att storkna av skadeglädje när Lenin skrev, att ”vår statsapparat...är i högsta grad en kvarleva från det gamla och har i minsta tänkbara grad utsatts för några som helst allvarligt menade förändringar”. Fienden har alltid hoppats och kommer alltid att hoppas kunna dra fördel av vår självkritik. Men det är inget argument för att vi skulle avstå från en öppen och modig självkritik.

Det finns ytterligare en anledning till mensjevikiskt beröm. *Pravda*, som ju leds av Bucharin, drar sig inte för att förvanska oppositionens åsikter. Resolutioner, deklamationer och andra dokument från oppositionen publiceras inte. Eftersom Bucharin hela tiden söker pådyvla oppositionen främmande åsikter, samtidigt som de verkliga förvanskas och han dag efter dag gör ansträngningar att likställa oppositionen med mensjevismen, så är det väl inte så konstigt om mensjevikerna då och då går i fällan. Snarare kan man förundra sig över, att den internationella mensjevismen, som är utrustad med ett för den klassen riktigt bra väderkorn, är så fientligt inställd till oppositionens revolutionärt kommunistiska linje.

Det här gäller i ännu högre grad borgerliga partier och borgerlig press. Man kan idag lugnt påstå, att den borgerliga opinionen i regel anser, att den styrande fraktionens politik är mera modererad, realistisk och nykter, samt att denna fraktion på ett bättre sätt säkerställer Sovjetunionens fortsatta samarbete med de kapitalistiska länderna. Och tvärtom – i den borgerliga världspresen framställs oppositionen som bäraren av kommunistiska utopier. I borgerlig och socialdemokratisk press skrivs tusentals artiklar på just det temat.

Svaret på den ovan ställda frågan kan alltså formuleras så här: Ibland får oppositionen beröm från mensjevikerna för sin *kritik*, medan borgerlig press som regel berömmar den styrande fraktionen för dess *politik*.

L. Trotskij september 1926

Rubriken till denna artikel har Trotskij själv formulerat. *Reds anm.*

Översättning (från ryska): Kjell Berglund mars 2001